

Judikatūras krājums

VISPĀRĒJĀS TIESAS SPRIEDUMS (septītā palāta paplašinātā sastāvā)

2018. gada 24. oktobrī*

Civildienests – Ierēdņi – *OLAF* ģenerāldirektors – Lēmums par prasītāja imunitātes pret tiesvedību atcelšanu – *Lis pendens* – Nelabvēlīgs akts – Pienākums norādīt pamatojumu – Pienākums sniegt palīdzību un rūpības pienākums – Tiesiskā palāvība – Tiesības uz aizstāvību

Lietā T-29/17

RQ, Eiropas Komisijas ierēdnis, ko pārstāv *É. Boigelot*, advokāts,

prasītājs,

pret

Eiropas Komisiju, ko pārstāv *K. Banks*, *J.-P. Keppenne* un *J. Baquero Cruz*, pārstāvji,

atbildētāja,

par prasību, kura pamatota ar LESD 270. pantu un ar kuru tiek lūgts atcelt Komisijas Lēmumu C(2016) 1449 *final* (2016. gada 2. marts) par pieteikumu atcelt prasītāja imunitāti pret tiesvedību, kā arī, ciktāl tas ir nepieciešams, atcelt Komisijas Lēmumu *Ares*(2016) 5814495 (2016. gada 5. oktobris), ar kuru ir noraidīta prasītāja sūdzība, kas iesniegta par pirmo lēmumu,

VISPĀRĒJĀ TIESA (septītā palāta paplašinātā sastāvā)

šādā sastāvā: priekšsēdētāja V. Tomļenoviča [*V. Tomljenović*], tiesneši E. Bieļūns [*E. Bieliūnas*] (referents), A. Markulli [*A. Marcoulli*], R. Barentss [*R. Barents*] un A. Kornezovs [*A. Kornezov*],

sekretāre: Dž. Predoncāni [*G. Predonzani*], administratore,

ņemot vērā tiesvedības rakstveida daļu un 2018. gada 12. aprīļa tiesas sēdi,

pasludina šo spriedumu.

* Tiesvedības valoda – franču.

Spriedums

Tiesvedības priekšvēsture

Tiesvedības rašanās fakti

- 1 2012. gada maijā sabiedrība *Swedish Match*, tabakas izstrādājumu ražotāja, Eiropas Komisijā iesniedza sūdzību, kurā bija ietvertas nopietnas apsūdzības par Komisijas locekļa, kas bija atbildīgs par veselības un patērētāju tiesību aizsardzību, *John Dalli* iesaistīšanos korupcijas mēģinājumos. Sūdzības iesniedzēja sabiedrība apgalvoja, ka Maltas uzņēmējs *Silvio Zammit* ir izmantojis savas attiecības ar *J. Dalli*, lai no tās un apvienības *European Smokeless Tobacco Council (ESTOC)* iegūtu finansiālas priekšrocības apmaiņā pret viņa iesaistīšanos tabakas industrijas labā, ietekmējot iespējamo nākamā tiesību akta priekšlikumu par tabakas izstrādājumiem. Sūdzībā konkrēti bija minēta telefonsaruna, kas notikusi 2012. gada 29. martā starp *ESTOC* ģenerāļsekretāru un *S. Zammit*, kuras laikā šis pēdējais minētais esot izteicis savu lūgumu par ļoti lielu maksājumu kā atlīdzību par tikšanos ar *J. Dalli* viņa iespējamās iniciatīvas par labu tabakas industrijai sagatavošanas iepriekšējā posmā.
- 2 Eiropas Birojs krāpšanas apkarošanai (*OLAF*) saistībā ar šo sūdzību uzsāka administratīvo izmeklēšanu, kas reģistrēta ar atsauces numuru OF/2012/0617. Pamatojoties uz pirmajā izmeklēšanas posmā iegūto informāciju, tas uzskatīja, ka var būt lietderīgi lūgt *ESTOC* ģenerāļsekretāram noturēt jaunu telefonsarunu ar *S. Zammit*, kura varētu sniegt papildu pierādījumus, un tas ļautu labāk plānot turpmākās izmeklēšanas darbības un apstiprināt vai noliegt faktu par korupcijas mēģinājuma, par kuru tika ziņots, patiesumu un attiecīgā gadījumā precizēt tā apmēru. *ESTOC* ģenerāļsekretārs apstiprināja savu pieejamību, lai šajā ziņā sadarbotos ar *OLAF*.
- 3 Šī otrā telefonsaruna starp *S. Zammit* un *ESTOC* ģenerāļsekretāru notika 2012. gada 3. jūlijā. *ESTOC* ģenerāļsekretārs veica zvanu ar *OLAF* ģenerāļdirektora RQ piekrišanu un viņam klātesot, izmantojot mobilo tālruni *OLAF* telpās. *OLAF* telefonsarunu ierakstīja un izklāstīja izmeklēšanas gala ziņojumā, kuru *OLAF* pieņēma 2012. gada 15. oktobrī.
- 4 2012. gada 13. decembrī, pēc tam, kad tika pabeigta administratīvā izmeklēšana, *J. Dalli* iesniedza pieteikumu par civilprasību krimināllietā Beļģijas tiesā, kurā viņš it īpaši norādīja uz nelikumīgu telefonsarunu noklausīšanos. Šis pieteikums ir licis Beļģijas pirmajam izmeklētājtiesnesim ar 2013. gada 19. marta vēstuli lūgt Komisiju atcelt arhīva materiālu neaizskaramību saistībā ar faktiem, uz kuriem attiecās izmeklēšana, kā arī atcelt ierēdņu, kuri bija piedalījušies šajā izmeklēšanā, pienākumu ievērot diskrētumu. 2013. gada 21. novembrī *OLAF* ģenerāļdirektors atbildēja apstiprinoši attiecībā uz *OLAF* izmeklēšanas komandas locekļu un to nodaļas vadītāja pienākuma ievērot diskrētumu atcelšanu.
- 5 Ar attiecīgajām 2014. gada 21. novembra un 2015. gada 6. februāra vēstulēm pirmais izmeklētājtiesnesis un otrais izmeklētājtiesnesis, kurš aizstāja pirmo tiesnesi, vērsās Komisijā, lai tiesas izmeklēšanas ietvaros, kuras mērķis bija konstatēt, vai iespējamā nelikumīgā telefonsarunu noklausīšanās patiešām ir notikusi, lūgtu atcelt imunitāti četriem *OLAF* darbiniekiem, tostarp prasītājam, lai viņus nopratinātu kā apsūdzētos. Atbildot uz tām, proti, 2014. gada 19. decembra un 2015. gada 3. marta vēstulēs, Komisija lūdza sniegt detalizētākus paskaidrojumus, kuri tai ļautu pieņemt lēmumu, pilnībā pārzinot lietas apstākļus.
- 6 Pēc tam Beļģijas federālā prokuratūra saņēma lietas materiālus un 2015. gada 23. jūnija vēstulē (turpmāk tekstā – “2015. gada 23. jūnija vēstule”) no jauna atkārtoja lūgumu atcelt imunitāti, kas pa šo laiku jau bija sašaurināts tikai attiecībā uz prasītāju. Beļģijas federālais prokurors norādīja uz noteiktiem faktiem, kuri, pēc viņa domām, pierādot, ka *OLAF* veiktā izmeklēšana ietver netiešus pierādījumus par telefonsarunu nelikumīgu noklausīšanos, kas ir krimināli sodāma. Šajā ziņā tas

konkrēti atsaucās uz liecību, kuru Beļģijas tiesu iestādēs sniedzis *ESTOC* ģenerālsēkretārs un saskaņā ar kuru prasītāja birojā *OLAF* bija ierakstījis telefonsarunu starp minēto ģenerālsēkretāru un *S. Zammit*, šim pēdējam minētajam to nezinot. Turklāt šī saruna bija dzirdama skaļrunī, kas nozīmē, ka visas klātesošās personas varēja to noklausīties.

Apstrīdētais lēmums

- 7 Tieši šādos apstākļos Komisija 2016. gada 2. martā pieņēma Lēmumu C(2016) 1449 *final* par pieteikumu atcelt prasītāja imunitāti pret tiesvedību (turpmāk tekstā – “apstrīdētais lēmums”). Ar šo lēmumu Komisija daļēji atcēla prasītāja imunitāti pret tiesvedību atbilstoši Protokola Nr. 7 par privilēģijām un imunitāti Eiropas Savienībā (OV 2010, C 83, 266. lpp.) 17. panta otrajai daļai, proti, attiecībā uz faktu apgalvojumiem par telefonsarunas noklausīšanos, kas minēta 2015. gada 23. jūnija vēstulē, vienlaikus noraidot pieprasījumu atcelt imunitāti saistībā ar pārējiem apgalvojumiem.
- 8 Apstrīdētā lēmuma pamatojumā Komisija, pirmkārt, norādīja, ka Protokola Nr. 7 17. pantā ir noteikts pienākums pārliecināties, ka imunitātes atcelšana nekaitēs Eiropas Savienības interesēm un, it īpaši, Savienības iestāžu, struktūru un organizāciju neatkarībai un pienācīgai darbībai. Saskaņā ar Tiesas judikatūru šajā gadījumā runa esot par vienīgo pamatkritēriju, kas ļauj atteikt imunitātes atcelšanu. Pretējā gadījumā imunitāte būtu jāatceļ sistemātiski, jo Protokolā Nr. 7 Savienības iestādēm neesot ļauts veikt kontroli attiecībā uz pieprasījuma pamatā esošās tiesvedības valsts tiesā pamatotību un taisnīgo raksturu.
- 9 Otrkārt, apstrīdētā lēmuma 10. apsvērumā Komisija uzsvēra, ka ir jāņem vērā ļoti specifiskās atbilstošās tiesību normas, kuras reglamentē *OLAF* izmeklēšanas. Tādējādi ar Eiropas Parlamenta un Padomes Regulu (ES, Euratom) Nr. 883/2013 (2013. gada 11. septembris) par izmeklēšanu, ko veic [*OLAF*], un ar ko atceļ Eiropas Parlamenta un Padomes Regulu (EK) Nr. 1073/1999 un Padomes Regulu (Euratom) Nr. 1074/1999 (OV 2013, L 248, 1. lpp.), Savienības likumdevējs esot uzticējies izmeklēšanas pilnvaras *OLAF*, ko tas, vienlaikus būdams saistīts ar Komisiju, īsteno pilnīgi neatkarīgi, ieskaitot arī attiecībā uz pašu Komisiju. Ar šo īpašo tiesisko regulējumu Komisijai ir noteikts pienākums pārliecināties, ka, apmierinot pieteikumu par imunitātes atcelšanu, tā nelabvēlīgi neietekmē *OLAF* kā neatkarīgas izmeklēšanas iestādes krāpšanas apkarošanai Savienībā neatkarību un pienācīgu darbību, ko pretējā gadījumā Savienības tiesa var aizliegt, ņemot vērā prasību, ko attiecīgais ierēdnis cēlis saskaņā ar Regulas Nr. 883/2013 17. panta 3. punktu.
- 10 Apstrīdētā lēmuma 11. apsvērumā Komisija turpināja savu argumentāciju, izklāstot, ka tā varētu atcelt *OLAF* ģenerāldirektora imunitāti tikai tad, ja tā būtu pietiekami skaidri un precīzi informēta par iemesliem, kuru dēļ pieprasījuma iesniedzēja tiesu iestāde uzskata, ka apgalvojumi, kuri izteikti attiecībā uz viņu, vajadzības gadījumā varētu pamatot viņa kā apsūdzētā uzklaušāšanu. Ja tas tā nebūtu, jebkura persona, kuru skar *OLAF* izmeklēšana, izsakot acīmredzami nepamatotus apgalvojumus attiecībā uz tā ģenerāldirektoru, varētu panākt, ka šīs iestādes darbība tiek paralizēta, bet tas būtu pretrunā Savienības interesēm. Šajā lietā saistībā ar apgalvojumiem par telefonsarunu nelikumīgu noklausīšanos Komisija uzskatīja, ka pēc 2015. gada 23. jūnija vēstules tai bijušas ļoti skaidras un precīzas norādes, kuras liecināja par to, ka pieprasījuma iesniedzēja tiesu iestāde, katrā ziņā nerīkojoties patvaļīgi vai ļaunprātīgi, varēja pamatot uzskatīt, ka apgalvojumi, kuri izteikti attiecībā uz prasītāju, pamato izmeklēšanas veikšanu saistībā ar viņu. Šādā situācijā atteikums atcelt prasītāja imunitāti būtu pretrunā lojālas sadarbības ar valsts iestādēm principam. Tādējādi Komisijai esot jāapmierina pieprasījums atcelt imunitāti attiecībā uz šiem apgalvojumiem.
- 11 Tomēr apstrīdētā lēmuma 14. apsvērumā Komisija norādīja, ka uz prasītāju attiecas nevainīguma prezumpcija un ka lēmumā atcelt viņa imunitāti nav ietverts nekāds vērtējums par apgalvojumu, kuri izteikti attiecībā uz viņu, pamatotību un par uzsāktā valsts procesa taisnīgo raksturu. Turklāt apstrīdētā lēmuma 15. apsvērumā tā uzsvēra, ka prasītājam esot tiesības tai lūgt juridisko palīdzību, pamatojoties uz Eiropas Savienības Civildienesta noteikumu (turpmāk tekstā – “Civildienesta

noteikumi”) 24. panta pirmo daļu, kura ietver tiesas un advokāta izdevumus gadījumā, ja Beļģijas iestāžu veiktā izmeklēšana attiecībā uz viņu nonāktu līdz tiesvedības posmiem, kuros var rasties tiesāšanās izdevumi.

- 12 Tādējādi apstrīdētā lēmuma 1. panta 1. punktā Komisija nolēma atcelt prasītāja imunitāti pret tiesvedību tikai attiecībā uz tiem faktiskajiem apgalvojumiem, kas attiecas uz telefonsarunas noklausīšanos 2012. gada 3. jūlijā. Savukārt šī paša panta 2. punktā tā noraidīja pieteikumu daļā par citiem faktu apgalvojumiem.

Notikumi pēc apstrīdētā lēmuma pieņemšanas

- 13 Apstrīdētais lēmums prasītājam tika paziņots 2016. gada 11. martā.
- 14 2016. gada martā un aprīlī Komisija sniedza publiskus paziņojumus, vēlreiz apstiprinot, ka tā prasītājam joprojām uzticas, un viņa nevainīguma prezumpciju. Turklāt tā publiski uzsvēra, ka apstrīdētais lēmums neietekmē ne *OLAF* darbību, ne prasītāja kā *OLAF* ģenerāldirektora autoritāti.
- 15 Tāpat 2016. gada 1. aprīlī pēc prasītāja lūguma Komisija viņam piešķīra palīdzību, kas paredzēta Civildienesta noteikumu 24. panta pirmajā daļā, lai segtu viņa advokāta izdevumus saistībā ar kriminālvajāšanu, ko uzsākušas Beļģijas iestādes.
- 16 Visbeidzot, ar 2016. gada 12. aprīļa vēstuli Beļģijas federālā prokuratūra lūdza Komisiju atcelt prasītāja pienākumu ievērot diskrētumu, lai varētu viņu nopratināt. Komisija ar 2016. gada 28. aprīļa vēstuli apmierināja šo lūgumu.
- 17 Tad 2016. gada 10. jūnijā prasītājs iesniedza sūdzību par apstrīdēto lēmumu atbilstoši Civildienesta noteikumu 90. panta 2. punktam.
- 18 Šo sūdzību Komisijas iecelēj institūcija ar Lēmumu *Ares(2016) 5814495* (turpmāk tekstā – “iecelēj institūcijas lēmums”) 2016. gada 5. oktobrī noraidīja.

Tiesvedība un lietas dalībnieku prasījumi

- 19 Ar prasības pieteikumu, kas Vispārējās tiesas kancelejā iesniegts 2017. gada 17. janvārī, prasītājs cēla šo prasību.
- 20 Ar 2017. gada 8. februāra vēstuli Komisija lūdza apturēt tiesvedību atbilstoši Vispārējās tiesas Reglamenta 69. panta d) punktam, līdz tiks pieņemts galīgais nolēmums lietā, kas reģistrēta ar numuru T-251/16, *OLAF* ģenerāldirektors/Komisija.
- 21 2017. gada 16. martā Vispārējās tiesas septītās palātas priekšsēdētājs, uzklaušījis prasītāju, noraidīja pieteikumu par tiesvedības apturēšanu.
- 22 Pēc Vispārējās tiesas septītās palātas priekšlikuma Vispārējā tiesa atbilstoši Reglamenta 28. pantam nolēma nodot lietu paplašinātam iztiesāšanas sastāvam.
- 23 Prasītāja prasījumi Vispārējai tiesai ir šādi:
- atcelt apstrīdēto lēmumu;
 - ciktāl tas ir nepieciešams, atcelt iecelēj institūcijas lēmumu;

– piespriest Komisijai atlīdzināt tiesāšanās izdevumus.

24 Komisijas prasījumi Vispārējai tiesai ir šādi:

- prasību noraidīt;
- piespriest prasītājam atlīdzināt tiesāšanās izdevumus.

Juridiskais pamatojums

- 25 Savas prasības pamatošanai prasītājs izvirza piecus pamatus, no kuriem pirmais pamats attiecas uz Civildienesta noteikumu 23. panta un Protokola Nr. 7 17. panta otrās daļas pārkāpumu, kā arī acīmredzamām kļūdām vērtējumā saistībā ar imunitātes pret tiesvedību atcelšanu, otrais pamats – uz Civildienesta noteikumu 24. panta un rūpības pienākuma pārkāpumu, trešais pamats – uz pienākuma norādīt pamatojumu pārkāpumu, ceturtais pamats ir saistīts ar tiesiskās palāvības aizsardzības principa pārkāpumu un piektais pamats – ar tiesību uz aizstāvību pārkāpumu.
- 26 Komisija sākotnēji bija izvirzījusi jautājumu par attiecīgās prasības pieņemamību, pirmkārt, *lis pendens* dēļ ar lietu, kas reģistrēta ar numuru T-251/16, un, otrkārt, nelabvēlīga akta neesamības dēļ.
- 27 Tiesas sēdē Komisija norādīja, ka tā atsakās no sava pirmā nepieņemamības iemesla saistībā ar *lis pendens* iebildi prasītāja kā OLAF ģenerāldirektora dienesta attiecību izbeigšanas dēļ, un tas ir norādīts tiesas sēdes protokolā.
- 28 Šīs lietas apstākļos Vispārējā tiesa uzskata, ka, pirms tiek izskatīts, pirmkārt, otrais nepieņemamības iemesls, kuru ir izvirzījusi Komisija un kurš ir saistīts ar nelabvēlīga akta neesamību, un tiek izskatīta, otrkārt, lieta pēc būtības, šajā ziņā vispirms lemjot par piekto pamatu saistībā ar tiesību uz aizstāvību pārkāpumu, ir jānosaka prasības priekšmets.

Par prasības priekšmetu

- 29 Savā otrajā prasījumu daļā prasītājs lūdz atcelt, ciktāl tas ir nepieciešams, iecelēj institūcijas lēmumu.
- 30 Taču saskaņā ar pastāvīgo judikatūru ar prasījumiem, kas vērsti pret sūdzības noraidījumu, tiek ierosināta lieta par aktu, par kuru bija iesniegta sūdzība, un tiem pašiem nav autonoma saturs. Tādēļ ir jāuzskata, ka otrajai prasījumu daļai, kas attiecas uz iecelēj institūcijas lēmuma atcelšanu, un pirmajai prasījumu daļai, kura ir saistīta ar apstrīdētā lēmuma atcelšanu, ir viens un tas pats priekšmets (šajā nozīmē skat. spriedumu, 2007. gada 20. novembris, *Ianniello/Komisija*, T-205/04, EU:T:2007:346, 27. punkts un tajā minētā judikatūra).
- 31 No tā izriet, ka šī prasība atcelt tiesību aktu ir jāuzskata par tādu, kas ir vērsta tikai pret apstrīdēto lēmumu.

Par prasības pieņemamību

- 32 Sava otrā nepieņemamības iemesla, kas ir saistīts ar nelabvēlīga akta neesamību, pamatošanai Komisija apgalvo, ka Protokola Nr. 7 11. panta a) punktā Savienības ierēdņiem nav piešķirtas subjektīvas tiesības uz imunitāti pret tiesvedību. Šķiet, ka minētā protokola 17. panta formulējums, konteksts un mērķis nepieļauj šādu interpretāciju.

- 33 Tā piebilst, ka attiecībā uz ierēdņi lēmums atcelt imunitāti esot tikai sagatavojošs akts, ar kuru vienīgi tiek ļauts normāli turpināt īstenot valsts tiesvedību. Vienīgi galīgs valsts nolēmums krimināllietā notiesāšanas gadījumā varot ietekmēt ierēdņa tiesisko stāvokli.
- 34 Visbeidzot Komisija uzskata, ka 2010. gada 13. janvāra spriedums A un G/Komisija (F-124/05 un F-96/06, EU:F:2010:2), kurā ir atzīts, ka ierēdņa imunitātes pret tiesvedību atcelšana ir attiecīgajam ierēdņim vai darbiniekam nelabvēlīgs akts, ir Civildienesta tiesas izolēts spriedums, kuru nav apstiprinājusi Vispārējā tiesa vai Tiesa.
- 35 Prasītājs apgalvo, ka no judikatūras izriet, ka apstrīdētais lēmums, tā kā ar to ir atcelta viņa imunitāte, ir nelabvēlīgs akts, par kuru var iesniegt sūdzību un pēc tam prasību Vispārējā tiesā.
- 36 Ir jāatgādina, ka ierēdņim nelabvēlīgi akti ir pasākumi, kas rada saistošas tiesiskas sekas, kuras var tieši un nekavējoties skart attiecīgās personas intereses, konkrētā veidā grozot tās tiesisko stāvokli (skat. spriedumu, 2016. gada 23. novembris, *Alsteens*/Komisija, T-328/15 P, nav publicēts, EU:T:2016:671, 113. punkts un tajā minētā judikatūra).
- 37 Kaut arī privilēģijām un imunitātei, kas ar Protokolu Nr. 7 piešķirtas Savienībai, ir tikai funkcionāls raksturs tādā ziņā, ka to mērķis ir novērst šķēršļus Savienības darbībai un neatkarībai, tās tomēr skaidri tikušas piešķirtas Eiropas Parlamenta locekļiem, kā arī Savienības iestāžu ierēdņiem un pārējiem darbiniekiem. Fakts, ka privilēģijas un imunitāte ir paredzētas Savienības publiskajās interesēs, pamato iestādēm piešķirtās pilnvaras vajadzības gadījumā atcelt imunitāti, bet tas nenozīmē, ka šīs privilēģijas un imunitāte ir tikušas piešķirtas tikai Savienībai, nevis arī tās ierēdņiem, pārējiem darbiniekiem un Parlamenta locekļiem. Tādēļ ar Protokolu attiecīgajām personām ir radītas subjektīvas tiesības, kuru ievērošana tiek nodrošināta ar tiesību aizsardzības līdzekļu sistēmu, kas noteikta Līgumā (skat. spriedumu, 2013. gada 17. janvāris, *Gollnisch*/Parlaments, T-346/11 un T-347/11, EU:T:2013:23, 58. punkts un tajā minētā judikatūra).
- 38 Protokola Nr. 7 11. pantā paredzētā imunitāte pret tiesvedību aizsargā ierēdņus un darbiniekus pret dalībvalstu iestāžu izmeklēšanām sakarā ar viņu darbībām, kas veiktas to oficiālajā statusā. Tādējādi lēmums par ierēdņa vai darbinieka imunitātes atcelšanu groza viņa tiesisko stāvokli tā iemesla dēļ vien, ka, izbeidzot šādu aizsardzību, tiek atjaunots viņa tādas personas statuss, kas ir pakļauta dalībvalstu vispārējām tiesībām, un tādējādi bez jebkādiem starpnoteikumiem attiecībā uz viņu var tikt piemēroti šajās vispārējās tiesībās paredzētie pasākumi, tostarp aizturēšana un tiesvedība (skat. spriedumu, 2010. gada 13. janvāris, A un G/Komisija, F-124/05 un F-96/06, EU:F:2010:2, 231. punkts un tajā minētā judikatūra).
- 39 Pēc imunitātes atcelšanas valsts iestāžu novērtējuma brīvībai attiecībā uz procesa, kas uzsākts pret ierēdņi vai darbinieku, atjaunošanu vai izbeigšanu nav nekādas ietekmes uz faktu, ka ir tieši skarts šīs personas tiesiskais stāvoklis, jo no lēmuma par imunitātes atcelšanu izrietošās sekas ir ierobežotas ar aizsardzības, kas viņam piešķirta ierēdņa vai darbinieka statusā, izbeigšanu, neparedzot nekādu papildu ieviešanas pasākumus (skat. spriedumu, 2010. gada 13. janvāris, A un G/Komisija, F-124/05 un F-96/06, EU:F:2010:2, 232. punkts un tajā minētā judikatūra).
- 40 No iepriekš minētā izriet, ka lēmums, ar kuru Komisija ir atcēlusi prasītāja imunitāti pret tiesvedību, ir viņam nelabvēlīgs akts.
- 41 Ar Komisijas argumentiem šo secinājumu nevar atspēkot.
- 42 Pirmkārt, ir jānoraida Komisijas arguments, ka 1960. gada 16. decembra spriedumā *Humblet/État belge* (6/60-IMM, EU:C:1960:48), kas attiecās uz Savienības ierēdņi un darbinieku atbrīvošanu no jebkura valsts nodokļa attiecībā uz atlīdzībām, algām un citiem maksājumiem, ko maksā Savienība, neesot apstiprināts, ka ierēdņi varētu celt prasību par iestādes lēmumu atcelt viņa imunitāti. Proti, šajā spriedumā Tiesa uzskatīja, ka prasības, kas pamatota ar 1951. gada 18. aprīļa Protokola par

privilēģijām un imunitāti Eiropas Oglu un tērauda kopienā (EOTK) 16. pantu, mērķis ir aizsargāt minētajā protokolā paredzētās privilēģijas un imunitāti, nenošķirot dažādās privilēģijas un imunitāti, kuras piešķirtas Savienības ierēdņiem un darbiniekiem. Tādējādi tā vispārīgi norādīja, ka, lai gan privilēģijas un imunitāte ir piešķirtas “vienīgi Kopienas interesēs”, nedrīkst aizmirst faktu, ka tās skaidri ir tikušas piešķirtas “Kopienas iestāžu ierēdņiem”. Visbeidzot tā uzskatīja, ka ar protokolu, nevis tā vienu vai otru pantu ir radītas subjektīvas tiesības minēto personu labā. Tādējādi neviens elements šajā spriedumā neļauj uzskatīt, ka dažādās privilēģiju un imunitātes kategorijas, kuras piešķirtas Savienības ierēdņiem un darbiniekiem, būtu jāizskata atšķirīgi.

- 43 Otrkārt, saistībā ar 2008. gada 15. oktobra spriedumu *Mote/Parlaments* (T-345/05, EU:T:2008:440), lai gan ir taisnība, kā apgalvo Komisija, ka tas attiecas uz Parlamenta deputāta, nevis uz ierēdņa situāciju, tomēr šajā spriedumā Vispārējā tiesa precīzi nolēma pēc analogijas piemērot risinājumu, kāds ir rasts 1960. gada 16. decembra spriedumā *Humble/État belge* (6/60-IMM, EU:C:1960:48), lai gan tas attiecas uz ierēdņiem. Līdz ar to Komisijas argumentam, ka neesot iespējams pēc analogijas piemērot 2008. gada 15. oktobra spriedumu *Mote/Parlaments* (T-345/05, EU:T:2008:440), šajā lietā trūkst tiesiskā pamatojuma.
- 44 Treškārt un pēdējokārt, vienīgi ar apstākli, ka 2010. gada 13. janvāra spriedums A un G/Komisija (F-124/05 un F-96/06, EU:F:2010:2) patiešām ir vienīgais precedents, kas attiecas gan uz imunitāti pret tiesvedību, gan uz ierēdņiem, kā to apgalvo Komisija, nepietiek, lai ignorētu tajā noteiktos principus. Taču, tā kā pārējie Komisijas izvirzītie argumenti, lai secinātu, ka lēmums par imunitātes pret tiesvedību atcelšanu nav nelabvēlīgs akts, ir tikuši noraidīti, nav jāatkāpjas no judikatūras, kas izriet no šī sprieduma.
- 45 Līdz ar to ir jānoraida Komisijas izvirzītā iebilde par nepieņemamību, kas ir par to, ka lēmumi atcelt imunitāti nav ierēdņiem un darbiniekiem nelabvēlīgi akti, jo tie nekādi negrozot viņu tiesisko stāvokli.

Par lietas būtību

- 46 Sava piektā pamata, kurš ir saistīts ar tiesību uz aizstāvību pārkāpumu, pamatošanai prasītājs izvirza trīs iebildumus, no kuriem pirmais iebildums ir par tiesību tikt uzklausītam pārkāpumu, otrs – par nevainīguma prezumpcijas neievērošanu un objektivitātes pienākuma pārkāpumu un trešais – par pienācīgas pārbaudes pienākuma pārkāpumu.
- 47 Ir jāizvērtē pirmais iebildums par tiesību tikt uzklausītam pārkāpumu.
- 48 Šajā ziņā prasītājs pārmet Komisijai, ka tā nav viņu uzklausījusi pirms apstrīdētā lēmuma pieņemšanas, lai gan runa bija par viņam nelabvēlīgu aktu un viņš atbilstoši Eiropas Savienības Pamattiesību hartas (turpmāk tekstā – “Harta”) 41. panta 2. punkta a) apakšpunktam esot bijis jāuzklausā.
- 49 Viņš uzsver, ka Komisija kļūdaini atsaucoties uz izmeklēšanas konfidencialitātes aizsardzību, lai pamatotu to, ka tā nav viņu uzklausījusi, lai gan, pirmkārt, Komisija viņu bija informējusi par to, ka ir iesniegts pieteikums atcelt imunitāti, un, otrkārt, šeit nevarot būt izmeklēšanas konfidencialitātes pārkāpuma, jo faktus, par kuriem viņš būtu varējis sniegt paskaidrojumus, *J. Dalli* vai pat Beļģijas tiesu iestādes bija padarījušas par publiskiem.
- 50 Komisija norāda, ka uz valsts lietu tika attiecināta izmeklēšanas konfidencialitāte un ka ikviens minētās konfidencialitātes pārkāpums var tikt sodīts atbilstoši Beļģijas *code pénal* [Kriminālkodekss] 458. pantam, no kā izriet, ka tā, nepārkāpjot piemērojamās valsts krimināltiesību normas, nevarēja uzklausīt prasītāju, pirms tika pieņemts tās lēmums. Tomēr Komisija norāda, ka tā kompetentajam valsts iestādēm bija lūgusi iespēju nosūtīt attiecīgajiem ierēdņiem un vismaz *OLAF* ģenerāldirektoram informāciju, kas ietverta vēstulē saistībā ar pieteikumu atcelt imunitāti, bet bija saņēmusi kategorisku otru izmeklētājtiesneša atteikumu.

- 51 Informācijas noplūde presē, kuru minējis prasītājs, tāpat kā tas, ka fakti attiecās uz senāku laiku, vai vēlāka šīs informācijas izpaušana prasītājam pēc tam, kad Beļģijas iestādes to atļāva, nekādi nemainītu šo vērtējumu. Proti, tā kā Beļģijas iestādes joprojām uz lietu attiecināja izmeklēšanas konfidencialitāti, Komisija neesot varējusi prasītāju pienācīgi uzklaust, viņam nenosūtot dažādos dokumentus, ar kuriem notikusi apmaiņa tiesvedības laikā.
- 52 Šajā ziņā ir jāatgādina, ka saskaņā ar pastāvīgo judikatūru tiesību uz aizstāvību, it īpaši tiesību tikt uzklaustam, ievērošana visos procesos, kuri uzsākti pret personu un kuru iznākumā var tikt pieņemts tai nelabvēlīgs tiesību akts, ir Savienības tiesību pamatprincips, kas nodrošināms pat tad, ja nav nekāda tiesiskā regulējuma saistībā ar attiecīgo procesu. Šis princips turklāt ir paredzēts Hartas 41. panta 2. punkta a) apakšpunktā (skat. spriedumu, 2013. gada 17. janvāris, *Gollnisch/Parlaments*, T-346/11 un T-347/11, EU:T:2013:23, 175. punkts un tajā minētā judikatūra).
- 53 Atbilstoši šim principam ieinteresētajai personai ir jābūt iespējai, pirms tiek pieņemts lēmums attiecībā uz viņu, lietderīgi darīt zināmu savu viedokli par faktu un apstākļu, pamatojoties uz kuriem šis lēmums ir pieņemts, patiesumu un atbilstību (skat. spriedumu, 2013. gada 17. janvāris, *Gollnisch/Parlaments*, T-346/11 un T-347/11, EU:T:2013:23, 176. punkts un tajā minētā judikatūra).
- 54 No tā izriet, ka saskaņā ar šiem principiem lēmums nevar tikt pieņemts, pamatojoties uz faktiem un apstākļiem, par kuriem ieinteresētā persona nav varējusi pirms šī lēmuma pieņemšanas lietderīgi darīt zināmu savu viedokli (spriedums, 2013. gada 17. janvāris, *Gollnisch/Parlaments*, T-346/11 un T-347/11, EU:T:2013:23, 177. punkts).
- 55 Tomēr saskaņā arī ar Tiesas pastāvīgo judikatūru tādas pamattiesības kā tiesības uz aizstāvību nav absolūta priekšrocība, bet var ietvert ierobežojumus – ar nosacījumu, ka tie patiešām atbilst vispārējo interešu mērķiem, uz ko ir vērsts konkrētais pasākums, ja attiecībā uz izvirzīto mērķi tie nav pārmērīga un nepieņemama iejaukšanās, kas pašā būtībā aizskar šādi garantētās tiesības (skat. spriedumu, 2014. gada 11. decembris, *Boudjlida*, C-249/13, EU:C:2014:2431, 43. punkts un tajā minētā judikatūra).
- 56 Proti, atbilstoši Hartas 52. panta 1. punktam visiem Hartā atzīto tiesību un brīvību izmantošanas ierobežojumiem ir jābūt noteiktiem tiesību aktos un tajos jārespektē šo tiesību un brīvību būtība. Turklāt, ievērojot samērīguma principu, ierobežojumu drīkst noteikt tikai tad, ja tas ir nepieciešams un patiešām atbilst vispārējo interešu mērķiem, ko atzinusi Savienība.
- 57 Šajā lietā starp lietas dalībniekiem, kā tas izriet gan no to procesuālajiem dokumentiem, gan tiesas sēdes, nav strīda par to, ka Komisija nav uzklausi jusi prasītāju pirms apstrīdētā lēmuma pieņemšanas. Tādēļ – vienlaikus respektējot tiesību tikt uzklaustam būtisko saturu – ir jāpārbauda, vai tiesību tikt uzklaustam ierobežojums, kas tiek aplūkots šajā lietā, ir paredzēts tiesību aktā, patiešām atbilst Savienības atzītajiem vispārējo interešu mērķiem un ir nepieciešams un samērīgs ar sasniedzamo mērķi.
- 58 Komisija prasītāja neuzklausišanu pirms apstrīdētā lēmuma pieņemšanas ir pamatojusi ar nepieciešamību respektēt izmeklēšanas konfidencialitāti, kā to bija pieprasījušas Beļģijas iestādes. Šajā ziņā tā piemin Beļģijas Kriminālkodeksa 458. pantu, uz kuru ir atsaucies izmeklētājtiesnesis savā 2014. gada 21. novembra vēstulē (saistībā ar pirmo pieprasījumu atcelt imunitāti).
- 59 Šajā ziņā ir jānorāda, ka dalībvalstīs, kurās tas ir paredzēts, izmeklēšanas konfidencialitāte ir sabiedriskās kārtības princips, kura mērķis ir ne tikai aizsargāt izmeklēšanu, lai izvairītos no krāpnieciskas darbību saskaņošanas, kā arī no mēģinājumiem slēpt pierādījumus un netiešos pierādījumus, bet arī pasargāt aizdomās turētos un apsūdzētos, kuru vaina nav pierādīta.

- 60 Tādējādi attiecīgās personas neuzklausīšana objektīvi var tikt pamatota ar izmeklēšanas konfidencialitāti, kuras nosacījumi ir paredzēti tiesību aktos, ciktāl tā ir nepieciešama un samērīga ar sasniedzamo mērķi, proti, efektīvu kriminālprocesa norisi.
- 61 Šajā gadījumā Beļģijas *code d'instruction criminelle* (Kriminālprocesa kodekss) 57. panta 1. punktā un 61.*ter* panta 1. punktā ir nostiprināts izmeklēšanas konfidencialitātes princips, vienlaikus precizējot, ka izņēmumi no minētā principa ir paredzēti tiesību aktos.
- 62 Tādējādi Komisijai, ņemot vērā lojālas sadarbības principu, kurš paredzēts LES 4. panta 3. punkta pirmajā daļā un saskaņā ar kuru Savienība un dalībvalstis ar patiesu savstarpēju cieņu palīdz cita citai veikt no Līgumiem izrietošos uzdevumus, nevar pārnest, ka tā ir ņēmusi vērā izmeklēšanas konfidencialitāti, kas ir paredzēta šī sprieduma 61. punktā minētajās valsts tiesību normās.
- 63 Tādējādi attiecīgās personas iepriekšēja neuzklausīšana principā var tikt objektīvi pamatota ar izmeklēšanas konfidencialitāti atbilstoši Hartas 52. pantam.
- 64 Turklāt ir jāpārbauda, vai šī neuzklausīšana šķiet nepieciešama un samērīga ar sasniedzamo mērķi, proti, izmeklēšanas konfidencialitātes saglabāšanu un, *in fine*, efektīvu kriminālprocesa norisi.
- 65 Šajā ziņā ir jānorāda, ka vispārīgi ieinteresētās personas neuzklausīšana pirms tās imunitātes atcelšanas ir veids, kā garantēt izmeklēšanas konfidencialitāti.
- 66 Tomēr ir jāuzsver, ka tad, ja pienācīgi pamatotos gadījumos valsts iestāde, izvirzot ar izmeklēšanas konfidencialitāti saistītus iemeslus, iebilst pret precīzu un pilnīgu attiecīgās personas informēšanu par apsvērumiem, ar kuriem ir pamatots pieteikums par imunitātes atcelšanu, Komisijai, sadarbojoties ar valsts iestādēm atbilstoši lojālas sadarbības principam, ir jāistoeno pasākumi, kuru mērķis ir saskaņot legītimos apsvērumus saistībā ar izmeklēšanas konfidencialitāti, no vienas puses, ar nepieciešamību pietiekami nodrošināt tādu indivīda pamattiesību kā tiesības tikt uzklausītam ievērošanu, no otras puses (pēc analogijas skat. spriedumu, 2013. gada 4. jūnijs, ZZ, C-300/11, EU:C:2013:363, 57. punkts).
- 67 Proti, tā kā Komisijai ir jāievēro tiesības tikt uzklausītam, kad tā pieņem nelabvēlīgu aktu, tai vislielākā uzmanība ir jāpievērš veidam, kā var saskaņot ieinteresētās personas minēto tiesību ievērošanu un legītimos apsvērumus, kurus ir izvirzījušas valsts iestādes. Tieši šī līdzsvarošana ļauj vienlaikus nodrošināt to tiesību aizsardzību, kas Savienības tiesību sistēmā ir piešķirtas Savienības ierēdņiem un darbiniekiem, – un tādējādi Savienības interešu aizsardzību saskaņā ar Protokola Nr. 7 17. panta otro daļu – un valsts kriminālprocesa efektīvu un objektīvu norisi.
- 68 Šajā ziņā ir jāprecizē, ka noteikumus, kuri valsts tiesību aktos, kam ir krimināltiesisks raksturs, nepieļauj, ka noteiktām personām tiek paziņoti kriminālprocesa dokumenti, var izmantot attiecībā pret Komisiju, ciktāl šie paši ierobežojumi ir izmantojami attiecībā pret valsts pārvaldi (spriedums, 1980. gada 10. janvāris, Komisija/Itālija, 267/78, EU:C:1980:6, 22. punkts). Tādējādi dalībvalsts sadarbības pienākums varētu tikt ierobežots tādējādi, ka tai nevar būt pienākuma paziņot Komisijai kriminālprocesa dokumentus, kurus konkrētā valsts iestāde nepaziņotu pat citām šīs valsts iestādēm.
- 69 Tomēr ir jākonstatē, ka šajā lietā no Vispārējai tiesai iesniegtajiem lietas materiāliem neizriet, ka Komisija ir veikusi šī sprieduma 67. punktā minēto līdzsvarošanu tā, kā tas ir prasīts un norādīts šī sprieduma 68. punktā.
- 70 Proti, pirmkārt, gan no lietas dalībnieku procesuālajiem rakstiem, gan no procesuālajiem dokumentiem izriet, ka Komisija nav jautājusi valsts iestādēm, kā prasītāja iepriekšēja uzklausīšana ietvertu riskus attiecībā uz izmeklēšanas konfidencialitātes ievērošanu un, *in fine*, kriminālprocesa efektīvu norisi.

- 71 Otrkārt, lai gan, protams, saistībā ar izmeklēšanas konfidencialitāti noteiktos gadījumos var tikt pieprasīts, lai, ja pastāv, piemēram, pierādīts risks, ka minētā persona aizbēgs, iznīcinās pierādījumus, vai arī tad, ja pārsteiguma efekts ir būtisks, pieprasījums atcelt imunitāti netiktu paziņots attiecīgajai personai pirms lēmuma par šo pieprasījumu pieņemšanas, ir jākonstatē, ka šajā lietā Beļģijas iestādes šādus apstākļus nav izvirzījušas. Turklāt ir jānorāda, kā izriet no lietas materiāliem, ka noteikta informācija par notiekošo izmeklēšanu jau bija publiskota.
- 72 Treškārt, ar faktu, kā apgalvo Komisija, ka tā ir prasījusi Beļģijas izmeklētājtiesnešiem un federālajam prokuroram dot iespēju uzklaut prasītāju saistībā ar to pieteikumiem par imunitātes atcelšanu, ko patiešām apstiprina sarakste, kas pievienota iebildumu raksta pielikumā, šajā lietā nepietiek, lai uzskatītu, ka Komisija prasītāja intereses tikt uzklautam pareizi ir līdzsvarojusi ar izmeklēšanas konfidencialitātes ievērošanu. Proti, Beļģijas valsts iestāžu atbildes bija nepilnīgas, lai gan atbilstoši lojālas sadarbības principam, kas ir noteikts gan Savienības iestādēm, gan dalībvalstīm, no šīm iestādēm būtu bijis sagaidāms, ka tās sniedz vairāk informācijas Komisijai, lai tā varētu saprast viņu atteikumu uzklaut prasītāju pamatojošos iemeslus. Katrā ziņā no Vispārējai tiesai iesniegtajiem lietas materiāliem neizriet, ka Komisija ir iztaujājusi Beļģijas valsts iestādes par iespēju tām sagatavot nekonfidencialu pieteikuma par imunitātes atcelšanu versiju, kas varētu tikt paziņota prasītājam, vai vismaz norādīt elementus, kuri ietverti minētajos pieteikumos un kurus tās uzskata par sensitīviem, jo šāda informēšana attiecīgā gadījumā varētu nodrošināt atbilstīgu līdzsvarojumu, lai pēc iespējas gan saglabātu izmeklēšanas konfidencialitāti, gan ievērotu tiesības tikt uzklautam.
- 73 Savukārt prasītāja arguments, ka Beļģijas iestādes nav iebildušas pret visas informācijas apmaiņas, kas notikusi starp Komisiju, Beļģijas federālo prokuroru un Beļģijas izmeklēšanas tiesnešiem, nodošanu viņam, ir neiedarbīgs. Proti, kā norāda pats prasītājs, šī informācijas apmaiņa ir notikusi pēc apstrīdētā lēmuma pieņemšanas. Tomēr vienīgi Beļģijas iestādēm bija jānosaka, vai situācija ir mainījusies, padarot par iespējamu minētās informācijas apmaiņas paziņojumu prasītājam, tādējādi šo apstākļi nevar izmantot, lai pārņemtu Komisijai, ka tā nav uzklautājusi prasītāju pirms apstrīdētā lēmuma pieņemšanas.
- 74 No visa iepriekš minētā izriet, ka fakts, ka prasītājs nav uzklauts pirms apstrīdētā lēmuma pieņemšanas, pārsniedz to, kas nepieciešams, lai sasniegtu mērķi, kas izpaužas kā izmeklēšanas konfidencialitātes garantēšana, un tādējādi ar to nav ievērota Hartas 41. panta 2. punkta a) apakšpunktā nostiprināto tiesību tikt uzklautam būtība.
- 75 Tādējādi Komisija ir pārkāpusi prasītāja tiesības tikt uzklautam.
- 76 Turklāt no Tiesas judikatūras izriet, ka prasītājam nevar tikt noteikts pienākums pierādīt, ka Komisijas lēmumam, nepastāvot konstatētajam pārkāpumam, būtu bijis cits saturs, bet tam ir tikai jāpierāda, ka šāda iespēja nevar tikt pilnībā izslēgta, jo prasītājs, ja nebūtu procesuālā pārkāpuma, būtu varējis labāk nodrošināt savu aizstāvību (šajā nozīmē skat. spriedumu, 2009. gada 1. oktobris, *Foshan Shunde Yongjian Housewares & Hardware/Padome*, C-141/08 P, EU:C:2009:598, 94. punkts un tajā minētā judikatūra). Taču šajā lietā, ja Komisija būtu nodrošinājusi prasītājam iespēju pienācīgi darīt zināmu savu viedokli par viņa imunitātes pret tiesvedību atcelšanu un, it īpaši, kā prasītājs norāda savos procesuālajos rakstos, viedokli attiecībā uz Savienības interesēm un viņam kā ierēdnim, kas ieņem OLAF ģenerāldirektora amatu, nepieciešamās neatkarības aizsardzību, šādu iespēju pilnībā nevar izslēgt.
- 77 Ņemot vērā visu iepriekš minēto, piektais pamats ir jāapmierina daļā, kas ir saistīta ar tiesību tikt uzklautam pārkāpumu, un tādējādi apstrīdētais lēmums ir jāatceļ un nav jāizvērtē ne pārējie piekta pamata iebildumi, ne citi prasītāja izvirzītie pamati.

Par tiesāšanās izdevumiem

- 78 Atbilstoši Reglamenta 134. panta 1. punktam lietas dalībniekam, kuram spriedums ir nelabvēlīgs, piespriež atlīdzināt tiesāšanās izdevumus, ja to ir prasījis lietas dalībnieks, kuram spriedums ir labvēlīgs. Tā kā Komisijai spriedums ir nelabvēlīgs, tai jāpiespriež atlīdzināt tiesāšanās izdevumus saskaņā ar prasītāja prasījumiem.

Ar šādu pamatojumu

VISPĀRĒJĀ TIESA (septiņā palāta paplašinātā sastāvā)

nospriež:

- 1) **Atcelt Komisijas Lēmumu C(2016) 1449 *final* (2016. gada 2. marts) par pieteikumu atcelt RQ imunitāti pret tiesvedību.**
- 2) **Eiropas Komisija atlīdzina tiesāšanās izdevumus.**

Tomljenović

Bieliūnas

Marcoulli

Barents

Kornezov

Pasludināts atklātā tiesas sēdē Luksemburgā 2018. gada 24. oktobrī.

[Paraksti]